

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

Alsószentmárton

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

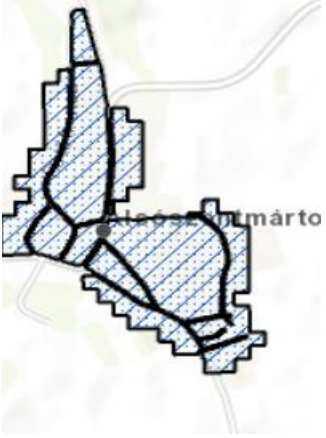
Alsószentmárton

Baranya megye

Siklósi járás

Szervezet neve: Szent Márton Caritas Alapítvány

Dátum: 2022. április

	<p>Terület: 14 km² Lakónéesség: 1190 fő Jogállás: község Járás: Siklósi Megye: Baranya</p> <p>Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: IGEN</p> <p>Jelentős munkanélküliséggel sújtott település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: IGEN</p>
<p>Település térképe</p>	<p>Jogosultság adatok</p>
	
<p>Eladósodottság-térkép</p>	<p>Szegregátum-térkép</p>

ADATTÁBLA

	KSH adata	HELYI BECSLÉS
Település neve	Alsószentmárton	
Megye	Baranya	
Járás	Siklói	
Programba vonás köre	1	
Szervezet neve	Szent Márton Caritas Alapítvány	
Lakosságszám (2021)	1202	
Lakosságszám változása 2021/2012 (%)	101%	
15 év alattiak aránya (2021)	26,6%	
15 év alattiak létszámának változása 2021/2012 (%)	91%	
60 éves és idősebbek aránya (2021)	9%	
60 éves és idősebbek létszámának változása 2021/2012 (%)	175%	
Lakásszám (2011)	296	
Üres lakások száma (2011)	13	
Lakosság száma a szegregátumban (2011)	1154	
Lakásszám a szegregátumban (2011)	294	
Lakosság száma szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	1154	
Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	294	
Lakások száma (2019)	296	
Közüzemi vízhálózatba kapcsolt lakások száma (2019)	279	
Közcatornába bekötött lakások száma (2019)	0	
Áramszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	293	
Gázszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	0	
WC nélküli lakások száma (2011)	77	
Vályogházak alapozás nélkül (2011)	31	
Egy szobára jutó lakó (2021)	1,6	
Egy főre jutó szja alap, Ft (2019)	494953 Ft	
Egy főre jutó szja alap eltérése a hasonló helyzetű települések átlagától,% (2019)	93%	
Medián lakásár, Ft (2019 és 2020 adásvételei alapján)	1575000 Ft	
Lakástranzakciók száma (2019 és 2020 évek összesen)	18	
Kiinduló kvóta érték kerekítve	11	

1 A település leírása

1.1 A település pozíciója

Alsószentmárton Dél-Dunántúlon, Baranya megyében, a Siklósi Járásban, a horvátországi határvonalától 2,5 km-re fekvő falu, Siklós és Beremend között. Legközelebbi város Siklós, 9 km-re van, ez a Járás központja is egyben. Megközelíthetősége autóval Pécs felől az 58-as főútról, Siklóson át, vagy az M6-os autópályán Budapest felől, Bóly, Nagyharsány irányából. Tömeg közlekedéssel, Pécstől autóbusszal, majd átszállással Siklós felől közelíthető meg. A legelső busz 7:32-kor indul Alsószentmártonból, az utolsó busz pedig 16:45-kor indul Siklósról Alsószentmártonba. Bár néhány járat rendelkezésre áll, ezek az indulási idők tovább szűkítik az esetleg rendelkezésre álló munka, vagy tanulási lehetőségeket. Az egészségügyi szolgáltatások, közművelődési lehetőségek elérése gyakorlatilag csak autóval valósíthatóak meg. Ez kitermelt magából egy fuvarozási rendszert, akinek autója van Alsószentmártonban, az 4-5000 Ft-ért elszállítja a helyieket Pécsig és vissza.

A térségben igen kevés a munkalehetőség, amely kizárólag a mezőgazdaságra, turizmusra, kereskedelemre korlátozódik. A munkanélküliek száma magas, amely adódik egyrészt a munkaerőpiac felvevőképességének csekély voltából, másrészt a munkát keresők szakképzetlenségéből, iskolázatlanságából. A munkanélküliek napszámából, alkalmi és „fekete” munkából élnek helyi vállalkozóknál alacsony bérért. A regisztrált álláskereső Alsószentmártoniak közül 42% részesül foglalkoztatást helyettesítő támogatásban. Az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás 2%-ban jellemző a településen. Az ellátásban nem részesülők aránya 56 %. Az 5 legnagyobb foglalkoztató: Siklós, Harkány, Szava Vaskapu, Beremend, Villány területén helyezkedik el. Ezek a foglalkoztatók csak utazással érhetőek el az Alsószentmártoni lakosok számára. A rossz tömegközlekedés miatt, csak a munkás járatok jelentenek megoldást. Ezt azonban nem mindegyik munkáltató tudja biztosítani a felsoroltak közül. Egyéb települések, ahová az Alsószentmártoni dolgozók ingáznak: Pécs, Mohács, Bóly. A legfeljebb 8 általános végzettséggel rendelkező munkakeresők foglalkoztatottsága: egyéb segédmunka, mezőgazdasági segédmunka, illetve közfoglalkoztatás keretében történik. A településen élők számára idénymunkák általában az erdőszetben, szőlészetben, mezőgazdaságban adódnak. Ezek az idénymunkák azonban nem biztosítanak megbízható tartós jövedelmet a lakók számára.

Helyben nincs gyógyszertár, mozgó ABC-ék mellett, egy vállalkozó által működtetett Tom Market, kocsma és dohánybolt létezik. Néhány illegálisan működő kisbolt, kocsma még megtalálható egy-két háznál. Postaszolgálatot egy helyi lakos látja el mozgóposta formájában. Könyvtár a Szent Márton Caritas Alapítvány által fenntartott tanodában (Alsószentmártoni Tanoda) és közösségi házban működik, ill. a Tan Kapuja Buddhista Gimnáziumban. Mindkét helyen szélessávú internet hozzáférés is elérhető. Sportpálya és játszótéri eszközök is csak ezeken a helyeken érhetőek el a faluban, ill. az egyházi fenntartású Szent Márton Óvodában.

A Védőnői Szolgálatot és a házi orvosi szolgálatot helyettesítéssel oldják meg. A Gyermekjóléti Szolgálat munkatársai hetente 1,5 – 2 órát tartózkodnak Alsószentmártonban, amely idő alatt intézik az ügyfélfogadást és a családgondozást is. Alsószentmártonban nem működik Biztos Kezdet Gyerekház, azonban az egyházi fenntartású, cigány nemzetiségi Szent Márton Óvoda, már 2,5 éves koruktól fogadja a gyerekeket. Jelenleg 84 óvódás van. 9 teljes állású szakképzett munkatársuk van, melyek közül 3-an helyi lakosok, cigány származásúak. 2 fő a munkatársak közül pedig félig cigány, félig magyar származású. Alsószentmártonban általános iskola nincs. A körzetes általános iskola a szomszédos településen működő Egyházasharaszti Általános Iskola. Jelenleg 112 tanulójuk van, melyből mindenki halmozottan hátrányos helyzetű. A gyerekek helyi járattal közlekednek a két település között. A másik általános iskola, ahová jellemzően járnak az alsószentmártoni iskolások az egyházi fenntartású, siklói Szent Imre Általános Iskola és Előkészítő Szakiskola. Nekik jelenleg 119 tanulójuk van, amelyből 70 %-uk alsószentmártoni diák, közülük is mindenki halmozottan hátrányos helyzetű. Az alsósokat iskolabusz szállítja, míg a felsősök a közösségi közlekedéssel jutnak be az iskolájukba. A Nagyharsányi Református Általános Iskolába is járnak néhányan Alsószentmártonból, ahová szintén iskolabusz szállítja az iskolásokat. A Szent Márton Caritas Alapítvány által 2000 óta működik az Alsószentmártoni Tanoda. Célcsoportjuk az alsószentmártoni, 6-18 éves kor közötti, hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű – főként cigány – fiatalok. A kezdetektől fogva foglalkoznak általános iskolás alsós, felsős és a középiskolás gyermekekkel is. A tanodai szolgáltatásokat naponta a 30 fő tanodás veszi igénybe. Szintén a Szent Márton Caritas Alapítvány által működik Alsószentmártonban ingyen konyha, ahol 90 főre főznek naponta. Ebből 60 adagot helyben osztanak szét, 30-at pedig a környező településeken. A településen létező 5 civil szervezet közül a Szent Márton Caritas Alapítvány működése több, mint 20 éves múltra tekint vissza.

Lakosságszám (2021)	1202	
Lakosságszám változása 2021/2012 (%)	101%	
15 év alattiak aránya (2021)	26,6%	
15 év alattiak létszámának változása 2021/2012 (%)	91%	
60 éves és idősebbek aránya (2021)	9%	
60 éves és idősebbek létszámának változása 2021/2012 (%)	175%	
Lakosság száma a szegregátumban (2011)	1154	
Egy főre jutó szja alap, Ft (2019)	494953 Ft	
Egy főre jutó szja alap eltérése a hasonló helyzetű települések átlagától,% (2019)	93%	

Alsószentmárton 100 %-ban cigányok által lakott település. Cigány lakosai a beás, más néven teknős/teknővájó cigányok muncsán alcsoportjába tartoznak. Alsószentmárton népessége kétnyelvű, anyanyelvük a cigány, a magyar nyelv számukra tanult nyelv. Alsószentmártonban 296 háztartás van, amelyben háztartásonként több család is él. A családok életében központi szerepet játszik a gyermek. A lakónépesség 1/3-a (33 %-a) kiskorú, azaz 18 éven aluli. Összesen 434 fő.

Helyi fejlesztések, elnyert pályázatok:

TOP-1.4.1-19-BA1 Bölcsődei férőhelyek kialakítása, bővítése Alsószentmártonban

Napforduló Szociális és Drogprevenciós Egyesület
Bölcsődei férőhely kialakítása Alsószentmártonban"

GINOP-3.3.3-17 Online kormányzati, közigazgatási és e-egészségügyi szolgáltatások terjedésének és a digitális jólét megteremtésének elősegítése országos/ helyi civil és szakmai szervezetek támogatásával

Alsószentmárton

Napforduló Szociális és Drogprevenciós Egyesület
Digitális Jólét Alsószentmártonban

EFOP-3.7.3-16 Az egész életen át tartó tanuláshoz hozzáférés biztosítása

Alsószentmárton

Baranya Unió Felzárkózásáért Egyesület

Újra-Gondoló

2017.12.04

EFOP-3.3.1-16 Tanoda programok támogatása

Alsószentmárton

Szent Márton Caritas Alapítvány

Tanodaprogram Alsószentmártonban

2017.04.26

EFOP-3.1.10-17 Lépj egy fokkal feljebb! - Továbbtanulást erősítő kezdeményezések támogatása

Alsószentmárton

A Tan Kapuja Buddhista Egyház

" Tíz lépcső"

2017.09.27

EFOP-1.3.5-16 Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösségek fejlesztésével

Alsószentmárton

Napforduló Szociális és Drogprevenciós Egyesület

Társadalmi szerepvállalás erősítése Alsószentmártonban

2017.02.08

EFOP-1.3.4-16 Közös értékeink – sokszínű társadalom

Alsószentmárton

Baranyai Romákért Érdekvédelmi és Kulturális Egyesület

Alsószentmárton újratöltve!

2017.12.05

EFOP-1.2.1-15 Védőháló a családokért

Alsószentmárton

Generáció Egyesület

Védőháló a siklósi kistérségben, Baranya megyében

2016.12.22

Következtetések a település...

...térségi pozíciója tekintetében:

- rossz pozíció: nincsenek helyben munkahelyek és nincsen helyben elegendő szolgáltatás, a térségi munkaerőpiac és szolgáltatások nehezen érhetőek el, a közlekedési viszonyok kedvezőtlenek, az útviszonyok rosszak, a közösségi közlekedés nem megfelelő;

...vegyes társadalmi szerkezetének fenntarthatósága tekintetében:

- gettósodó település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya nő a településen belül, a nem roma háztartások nagy arányban elköltöznek a településről. A település lakossága jellemzően stagnál vagy nő;

1.2 A település szerkezetének leírása

Alsószentmárton infrastrukturális helyzete és közművekkel való ellátottsága fejletlen; szennyvízcsatorna és vezetékes gáz nem került kiépítésre, vezetékes vízzel az épületek 100%-a van ellátva. Ebből 30 %-uknál a házba nincs bevezetve, de a kerti csapról elérhető a vezetékes víz. Ebből fakadóan a háztartások legalább 30 %-ában nincs a lakásban fürdőszoba, ill. wc. A szennyvízelvezetést háromféleképpen oldják meg. Vagy a derítőben tárolják, és azt időnként kiszivattyúzzák a kert végébe, vagy tartályokba szivattyúzva elszállítják. Ennek időnként lehet az a következménye, hogy illegális helyeken engedik ki a tartályokat. A harmadik lehetséges módja a hivatalos szennyvízszállító autó igénybevétele. A csatornarendszer hiánya mellett, hiányzik a hagyományos árokrendszer is, amely lehetővé tenné az esővíz elvezetését. Ezért a lehulló csapadék az amúgy is rossz állapotú utakat, még gyorsabban alámossa. Az utakon rengeteg kátyú és aszfalthiányos terület van. Árammal a háztartások mindegyike el van látva, az áramlopás nem jellemző.

Internetelérés még a komfort nélküli lakásokban is van. A faluban több helyen is van nyilvános internetelérés.

Lakások száma (2019)	296
Közüemi vízhálózatba kapcsolt lakások száma (2019)	279
Közcsatornába bekötött lakások száma (2019)	0
Áramszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	293
Gázszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	0

Alsószentmártonban a lakások száma 296 db, a népességet figyelembe véve, ez 4,3 főt jelent lakásonként. Az egyszobás lakások száma 24 db. A kétszobás lakások száma (a másfél szobásokkal együtt) 124 db. A háromszobás lakások száma (a két és félszobásokkal együtt) 118 db. A négy és több szobás lakások száma (a három és félszobásokkal együtt) 30 db.

Lakásszám (2011)	296
-------------------------	-----

Üres lakások száma (2011)	13
Lakosság száma a szegregátumban (2011)	1154
Lakásszám a szegregátumban (2011)	294
Lakosság száma szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	1154
Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	294
Lakások száma (2019)	296
WC nélküli lakások száma (2011)	77
Vályogházak alapozás nélkül (2011)	31
Medián lakásár, Ft (2019 és 2020 adásvételei alapján)	1575000 Ft

A településen található ingatlanok 20%-a összkomfortos, 30%-a komfortos, 20 %-a félkomfortos és 30%-a komfort nélküli.

A fejezet célja, fő következtetései

Következtetés a településre jellemző területi szegregáció jellegének és mértékének tekintetében:

- az egész település szegregátum

1.3 Lakhatással kapcsolatos fejlesztések

A településen nem történtek az elmúlt 10-15 évben lakhatással kapcsolatos fejlesztések. A HEP említi, hogy „Alsószentmártonban, még, nincs pedig nagy szükség lenne a településen olyan olcsó bérlakásokra, ahová krízishelyzetbe került családok tudnának átmenetileg, vagy hosszabb időre költözni. Az önkormányzatunk tervezi egy 10 lakásos szociális bérlakás építését 2014-ben, melyre most adjuk be a pályázatunkat.” Ez nem valósult meg.

Az önkormányzat jelenleg rendelkezik 1 db bérlakással, a lakók folyamatosan változnak. Háromszobás ingatlan, melyben egyszerre legalább 2 család lakik, inkább átmeneti szállásként működik.

1.4 Az önkormányzat perspektívája és szerepvállalási készsége a programban

A polgármester a kérdőív elkészítése során az egyik önkormányzaton dolgozó kollégáját kérte meg a válaszadásra. A válaszadó nem zárkózna el a lehetőségtől, a bérlakás fejlesztést támogatná. A Szent Márton Caritas Alapítvány vezetője a bérlők kiválasztásában részt venne tanácsadás szintjén, ismerik a családokat, szerinte a fiatal családoknak kilépési pont lehetne. Elmondta azt is, hogy a településen élő cigány családok számára nem megoldás az egy szoba, konyha, WC-vel rendelkező ingatlan, nekik nagyobb térre van szükségük, ahol együtt tudnak lenni, ez szerinte egy amerikai konyha típusú lakással lenne megoldható. A településkép javítását szolgálhatná a bérlakásfejlesztés, de nem a Fő utcában, mert nincs hely már újonnan épülő ingatlanok. Az elvándorlás már a 80-as években elkezdődött. Rengetegen költöztek Nagyharsányba majd Siklónagyfaluba. Mivel a falusi CSOK támogatást Alsószentmártonban nem lehet igénybe venni az utóbbi 2 évben Egyházasharasztiába költöztek azok a családok, akik jogosultak voltak a támogatásra. Az alapítvány vezetője szerint Alsószentmárton megtelt, így a megnövekedett népesség már más településen kénytelen lakhatást szerezni.

A fejezet fő következtetései

Következtetések az önkormányzat együttműködési készségét illetően:

- a bérlakásfejlesztéseket támogatja, a lakáskörülmények javításának és a településfejlesztésnek az eszközét látja benne.

2 A lakosság helyzete

Az alsószentmártoni lakosok elhelyezkedését és tartós helytállását jelentősen megnehezíti a közlekedés és az infrastruktúra. Fontos akadályozó tényező a tartós munkavállalásnál a motiváció hiánya, és a közvetlen környezeti hatások. Ezenkívül fontos megemlíteni a deviáns viselkedést, is mint hátráltató faktort.

A településen a közfoglalkoztatásban 180 fő vesz részt. A közfoglalkoztatás során nem alakul ki olyan mértékű munkamotiváció, mely az elsődleges munkaerőpiacon való tartós elhelyezkedést lehetővé tenné. A gyárakban dolgozó fiatalok pedig látva ezt a könnyű / könnyített munkalehetőséget, még nehezebben maradnak meg a 2 vagy 3 műszakos beosztásban. A közfoglalkoztatottak kis hányada az önkormányzat épületében működő térsztaüzemben dolgozik.

A településre Eckerle Automotive Bóly Kft., illetve a mohácsi MCS Vágóhid Zrt. biztosít céges járatokat. Az itt dolgozók 3 műszakos munkarendben dolgoznak, az utazási idő jellemzően 1,5 óra. Dolgoznak még Beremenden a tehenészetben is.

Az Alapítvány helyben főzőkonyhát üzemeltet, ahol 5 helyi lakost tudnak foglalkoztatni. A dohányboltban, illetve kocsmában 2 helyi alkalmazott van. A gimnáziumban, illetve óvodában is dolgoznak helyi lakosok.

A településen élők számára idénymunkák általában az erdészetben, szőlészetben, mezőgazdaságban adódnak. Ezek az idénymunkák azonban nem biztosítanak megbízható tartós jövedelmet a lakók számára. Ez főleg a téli időszakban jelentős problémát jelent a megélhetés szempontjából.

Az elmúlt időszakban a Családsegítő Szolgálat 2 családnál, 7 gyermek esetében kezdeményezte az azonnali kiemelést. A kiemelés oka testi, lelki szellemi fejlődés veszélyeztetettsége, nevelési hiányosságok, elhanyagolás, alkoholista életmód, személyi és környezeti higiénés állapotok, anyagi problémák, tartozások, eladósodás.

Jelenleg 10 gyerek van védelembe véve, 14 szakellátott és 3 gyermek alapellátásban van. A legnagyobb problémák: rossz anyagi helyzet, lakhatási problémák, alulképzettség, korai szexualitás, magatartásbeli problémák, életviteli problémák- szerhasználat, háritás problémája.

A szociálisan rászorulóknak esetében a lakásfenntartási támogatási rendszer keretein belül háztartásonként 15000 Ft/hó támogatást kapnak, akik a feltételeknek megfelelnek. Százalékos arányban ez több, mint a település 90%-a. A lakásfenntartási támogatás minden hónapban készpénz kifizetéssel történik. A lakásviszonyok jellemző problémái a közműdíj-, illetve lakáshitel-tartozások, hátralékok felhalmozódása. A szegénység egyik jellemzője a lakhatással összefüggő hátralékok felhalmozódása, és a lakossági adósságállomány folytonos újratermelődése és növekedése. Komoly probléma az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elvesztő vagy alacsony jövedelmű, idős, vagy több gyermekes családoknak. Ez a réteg veszítheti el a lakását, vagy náluk kapcsolják ki a fizetés hiányában a közszolgáltatásokat. Előfordul, hogy magas kamatozású kölcsönöket vesznek fel, melyeket aztán nem tudnak fizetni.

Háziorvosi ellátás a településen nincs, az orvos Egyházasharasztiban látja el a feladatait. Gyermekorvos havonta egyszer érkezik a településre, a gyerekek orvosi ellátását az Egyházasharasztiban praktizáló felnőttorvos látja el. Az alacsonyabb iskolázottsági szint alacsonyabb egészségkultúrát, egészségtudatot is jelent, nehezebben vonhatók be az emberek lakossági szűrőprogramokba, egészségneveléssel kapcsolatos programokba. Általános nézet, hogy a bajról jobb nem tudni. A szociális- egészségügyi ellátás területén a cigányság körében a negatív tényezők megsokszorozódnak. A cigányság egészségi állapota az országos átlagnál kedvezőtlenebb, átlagéletkoruk jelentősen alacsonyabb.

A fejezet következtetései

Családtípus	Családok száma
<u>Teljes nyomorban élő családok:</u> hosszabb távon is intenzív segítségre szoruló, alapvetően nincs munkaképes tagja a családnak, a család súlyos problémákkal küzd, tartós betegség/szenvedély-/mentális betegség jelen van. Teljes nyomorban élő család, akár magasfokú eladósodottság is jellemzi a családot. Ha van gyermek a családban, szülői kompetencia súlyosabb hiánya jelenik meg.	15

<u>Minimális önfenntartó képességgel rendelkező családok:</u> megélhetési gondokkal küzdő család, de van olyan tagja, aki valamilyen szintű munkát végez, akár alkalmi/idénymunkát, akár közfoglalkoztatásban vesz részt. A gyerekekről alapvetően gondoskodnak. Fejleszhető a család munkaerőpiaci részvétele.	40
<u>Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok:</u> viszonylag rendszeres munkával és jövedelemmel rendelkező család, ami nem feltétlenül jelent bejelentett munkából származik. Kiegyensúlyozottabb, rendszeres életvitellel rendelkeznek. Gyermeknevelési kompetenciáik viszonylag jók. Munkaerőpiaci részvétel fejlesztésére itt is szükség lehet.	20

3 A lakásállomány helyzete

Az egész település szegregátum, teljes egészében roma lakosság lakja.

Alsószentmártonban a lakások száma 296 db, a népességet figyelembe véve, ez 4,3 főt jelent lakásonként. Az egyszobás lakások száma 24 db. A kétszobás lakások száma (a másfél szobásokkal együtt) 124 db. A háromszobás lakások száma (a két és félszobásokkal együtt) 118 db. A négy és több szobás lakások száma (a három és félszobásokkal együtt) 30 db. A településen található ingatlanok 20%-a összkomfortos, 30%-a komfortos, 20 %-a félkomfortos és 30%-a komfort nélküli.

Az épületek állapota szerint az alábbi csoportok figyelhetők meg:

- régi telepi kisházak, szoba – konyha: itt megfigyelhető, hogy a házak hrsz, illetve a házszám például 12/1/d. Ennek oka, hogy a nagyobb telkeket kisebb telkekre osztották fel, hogy az új házaknak legyen hely.
- régi parasztházak: rossz állapotban vannak, állagmegóváásra sem figyelnek a bent lakók
- 80-as években állami támogatásból épült nagy házak
- 2000-es években állami támogatásból (szoc.pol) épült kisebb házak, kis terek.

A szegregátumban élő családok helyzetének javítását célzó program a településen nem volt. Van egy utca (Dankó u), amit a helyiek is telepként emlegetnek, ott találhatóak a kis légtérű házak döntő többségben, ezek szinte kivétel nélkül szoba – konyhás házak.

A közutak állapota nagyon rossz minőségű az egész településen: a 90-es években lett aszfaltozva, egy nyomsávnak megfelelő szélességben. Nem építették ki viszont párhuzamosan a vízelvezető hálózatot, árokrendszer nincs, ezért az aszfalt minden télen felfagy ennek következtében állaga évről-évre romlik.

A településen nem különíthetünk el lényegesen jobb vagy rosszabb helyzetű ingatlanokat, illetve családokat, nagyjából kiegyenlítetten helyezkednek el, illetve élnek a településen. Mivel az egész település szegregátumnak tekinthető, nincsen jelentősebb koncentráció.

Lakásépítés az elmúlt időszakban nem történt, lakóház felújítás is elenyésző számban. Üres ingatlan kettő található a településen, de mivel uzsorás ügyletbe keveredett így nem lehet eladni őket, és mára már össze is dőltek. Eladó ingatlan a településen nincs, telek esetleg a falu szélén található. A foci pályája mellett van egy rész, ami magántulajdonban van. A foci pályáig közművel ellátott a terület, ott egy utcát ki lehetne esetleg alakítani. Megközelíthetőségét tekintve egy nyomsávú aszfaltcsík vezet odáig.

A szennyvízcsatorna és vezetékes gáz nem került kiépítésre. Jelenleg 33 család kap a településen tartályt, ahol szennyvíz ülepítésre van lehetőség. Ezt a beruházást az önkormányzat pályázati úton valósítja meg. A bekerülés feltétele az volt, hogy az ingatlan, ahova telepítve lesz a műtárgy, tehermentes legyen, ezért csupán 33 család tud élni ezzel a lehetőséggel. A 90-es években vezették be a településre a vizet, így vezetékes vízzel az épületek 100%-a van ellátva. Ebből 30 %-nál a házba nincs bevezetve, de a kerti csapról elérhető a vezetékes víz. Ebből fakadóan a háztartások legalább 30 %-ban nincs a lakásban fürdőszoba, ill. wc. Árammal a háztartások mindegyike el van látva, az áramlopás nem jellemző, szigetelt a légvezeték. Előrefizetős mérőórával sokan rendelkeznek, sajnos pontos számadatról nincs információ.

A településen a tulajdonviszonyok rendezetlenek. Ennek egyik oka az öröklés, sokan kis mértékben tulajdonosok az ingatlanokban. Sokan élnek olyan ingatlanban, ami nem a nevükön van, de nagymama, testvér, azaz rokon nevén szerepel. Magánbérletről nem tudunk, viszont van, aki eszközkezelős ingatlanban lakik. Önkormányzati bérlakásban 2 család lakik általában. A tűzoltó szertárban egy alkoholbeteg egyedülálló férfi húzza meg magát.

Uzsora jelenleg a településre nem jellemző, a településen régóta működő jogsegély szolgálatnak köszönhetően felszámolásra került. A kábítószer viszont egyre nagyobb probléma, helyi terjesztőkkel.

A fejezet célja, fő következtetései

Lakástípusok (a lakott lakások tekintetében):	Lakások száma
életveszélyes házak	3
jelenleg nem életveszélyes, de kritikus állapotú házak, amelyet nem érdemes felújítani	10
nem életveszélyes, de rossz állapotú házak, amelyek felújítással még egy időre lakhatóvá tehetők (kb. 10 év),	20
jobb állagú házak, amiket érdemes modernizálni	5

4 A lakhatási beavatkozási terv

4.1 A lakhatási szegénység fő problémái

A település térségi pozíciója rossz pozíció: zsáktelepülés, nincsenek helyben munkahelyek és nincsen helyben elegendő szolgáltatás. A térségi munkaerőpiac és szolgáltatások nehezen érhetőek el, annak ellenére, hogy több cég is küld a településre buszokat, amelyek a munkába szállítják a helyieket. A közlekedési viszonyok kedvezőtlenek. Vasút nincs, tömegközlekedéssel Pécsről autóbusszal, majd átszállással Siklós felől közelíthető meg. Az útviszonyok rosszak, és a közösségi közlekedés nem megfelelő.

A település társadalmi összetétele gettósodó település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya 100% a településen belül, a nem roma háztartások nagy arányban elköltöznek a településről. A település lakossága jellemzően stagnál vagy nő.

A településen nem különíthetünk el lényegesen jobb vagy rosszabb helyzetű ingatlanokat, illetve családokat. Mivel az egész település szegregátumnak tekinthető, nincsen jelentősebb koncentráció.

A település rendelkezik vízzel, villanyközművel. Szennyvízcsatorna a településen nincs. Minden utcába be van vezetve a víz, néhány házban nincs csak rákötés, de a kertben található csap. A vízszolgáltatás kikapcsolása nem jellemző, a szűkítés annál inkább. Az áramszolgáltatást sokan előrefizetős mérőórával veszik igénybe.

Az önkormányzat hozzáállása a bérlakásfejlesztési programhoz: a bérlakásfejlesztéseket támogatja, a lakáskörülmények javításának és a településfejlesztésnek az eszközét látja benne.

A településen a tulajdonviszonyok rendezetlenek. Sokan élnek olyan ingatlanban, ami nem a nevükön van, de nagymama, testvér, azaz rokon nevén szerepel.

Túlzsúfolt lakásban sokan élnek. Ezek a családok jellemzően sokgyerekes, többgenerációs együtt élő családok. Jellemző, hogy mivel nincs lehetősége elköltöznie a fiataloknak, ott maradnak az amúgy is szűk ingatlanban és még egy család „születik”.

Az eladósodottság a településen élők elég nagy hányadát érinti, a hivatalosan megjelenő adósságok legnagyobb része Provident tartozásból ered. Jellemzőek még a közüzemi tartozások, áruhitel, telefonszámla, kábeltévé tartozás.

Két cég is küld a településre buszokat a munkába járás megkönnyítése miatt, de nem sokan élnek a helyzettel, inkább közmunkából próbálnak megélni.

A lakóépületek fizikai állaga rossznak mondható.

A településen található ingatlanok 20%-a összkomfortos, 30%-a komfortos, 20 %-a félkomfortos és 30%-a komfort nélküli.

Lakásépítés az elmúlt időszakban nem történt, lakóház felújítás elenyésző számban. Eladó ingatlan a településen nincs.

Család-lakáshelyzet mátrix: elsősorban a segítségre szoruló családokra koncentrálva

Családtípusok Lakástípusok	Teljes nyomorban élő családok	Minimális öfenntartási képességgel rendelkező családok	Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok	Adott lakástípusban a család helyzete szerint beazonosított családok száma összesen	Az adott lakástípusba tartozó családok száma összesen
azonnali életveszélyt jelentő lakás	1	2	0	3	3
rossz lakásállag, még nem életveszély, de nem érdemes rajta semmit csinálni	5	5	0	10	10
nagyon rossz állagú, de valami felújítással még egy ideig lakhatóvá tehető (5-10 év)	9	11	0	20	20
olyan lakás, amit érdemes felújítani, modernizálni	0	0	5	5	5
Adott családtípusban a lakhatási helyzet szerint beazonosított családok száma összesen	15	18	5	38	38
Az adott családtípusba tartozó családok száma összesen	15	18	5	38	38

4.2 Fő beavatkozási irányok kijelölése és prioritizálási szintek leírása

A lakhatási viszonyok javítását célzó beavatkozások megalapozása érdekében az alábbi beavatkozások szükségesek:

Adósságkezelés kiterjesztése: Jogsegélyszolgálat évek óta működik a településen. Adósságkezelési program a településen havi egy alkalommal történik, a jogász szakember és az adósságkezelő szoros együttműködésben segíti egymás munkáját. A segítségkérés csak tanácsadásig, az érkezett problémára történő megoldásra koncentrálnak. Ennek oka, hogy az ügyfelek csak az adott problémába vonják be az adósságkezelőt, jogi tanácsadót (pl. jövedelem letiltás), legtöbbször abban bízva, hogy kifizetik helyettük a tartozást. Nagyon kevés ügyfélnél sikerült elindítani mentorálást, ami egy hosszan tartó folyamat a pénzügyi tudatosság, illetve szemléletformálás érdekében. Nem értik ennek a hasznát, nincs jövőképük, máról holnapra élnek. Elengedés, illetve részletfizetési megállapodás megkötése következtében előfordul, hogy már az első törlesztést sem fizetik be. Akinek rendszeres munkajövedelme van, az letiltásra kerül. Így a család jövedelme érezhetően lecsökken, többen ezért azt gondolják, hogy feketén, illetve napi bejelentéssel dolgoznak. Sajnos nem értik, hogy így kiesnek a támogatásokból, az adósságuk nem csökken, hanem csak nő. Mindenképpen pénzügyi tudatosság javítását célzó programra lenne szükség. Ezt követően már a szakembereknek könnyebb dolguk lenne és tényleges segítséget tudnának nyújtani.

Tulajdoni jogviszonyok rendezése: jelenleg jogi szakember van alkalmazva a településen, aki a célcsoportnak ingyenesen segít. Előzetesen fel kell mérni, hányan élnek olyan ingatlanban életvitelszerűen, ami nem az ő nevükön van, és fontos a tulajdoni lapra bejegyzett tartozások előzetes átnézése.

Foglalkoztatás javítását célzó program: a közmunka munkamotivációt erősítő jellegének fejlesztése javasolt, az elsődleges munkaerőpiacon történő nagyobb arányú munkaerőpiaci részvétel érdekében.

Lakhatási programok:

A közműszolgáltatásokba való be-, és visszkapcsolás:

Előrefizetős villanyóra felszerelése elég sok háztartásban van, de ennek népszerűsítésére, előnyeinek hangsúlyozására célzott program indítása szükséges. A vízszolgáltatás esetében megoldás lehet az előrefizetős mérőóra program indítása.

A magántulajdonú házak felújításának támogatása:

A javításokra, felújításokra nagy igény mutatkozik. A „tetőkommandó” megkezdte a munkát a településen, a rászoruló családoknak nyújt segítséget a lakóházakban keletkezett károk/hibák helyreállításában, a további állapotromlás megakadályozásában. Ennek hatékonysága növelhető lenne a családok együttműködésének ösztönzésével. Ez lehetne pl. egy hosszan tartó adósságkezelésbe bevonás, ahol hosszú távon, szakember segítségével a pénzbeosztását tudatosá tehetnék, illetve, ha saját erőforrásukat, - mind humán kapacitás, mind anyagi erőforrások tekintetében – tudatosan felhasználnák.

Bérlakásfejlesztés

Krizislakások kialakítása: a településen egy önkormányzat tulajdonában lévő ingatlan van ami 3 szobás, 2 család számára nyújt eseti megoldást.

Bérlakások kialakítása a településen belül mobilizálható családoknak: elsődleges célcsoport a munkajövedelemmel rendelkező, rendezett életvitellel családok lehetnének, akik jelenleg túlzásfolt lakáskörülmények között élnek. Előzetesen fel kell mérni, hogy esetleges állami támogatásra jogosultak-e egy saját tulajdonú ingatlan megszerzéséhez. Amennyiben

nem, egy átmeneti időszakra bérlakásba költözhetnének addig, ameddig az állami támogatáshoz szükséges jogosultságot meg tudják szerezni, illetve előtakarékoskodni kezdenek. Jelenleg 4-5 ilyen család van a településen.

Más településen kialakított bérlakásokba történő mobilitás: Falusi CSOK támogatás lehetőségével többen éltek, és elköltöztek a szomszédos településre, mivel a település falusi CSOK által nem támogatott.

Összefoglalóan a potenciális célcsoport nagysága a célcsoport körében:

Stabilizálás

Szoft programok:

- adósságkezelés: a településen élő családok 60%
- tulajdonviszony rendezés: nem ismert

Magántulajdonú lakások fejlesztése

- legszükségesebb karbantartási munkák végzése: 20 ház
- lakások komfortosítása, felújítása: 30%

Bérlakás fejlesztés

- krízislakás: 1
- településen belüli mobilizáció: 10 család
- más jobb helyzetű településre mobilizálható: nem ismert.
-

4.3 Bérlakásfejlesztés beavatkozási terve

A település közlekedési összeköttetései: tömegközlekedésre támaszkodva lehetetlen a munkába járás megoldása. A település lakossága nem éri el a munkahelyeket, megelégednek a közmunkaprogramban való foglalkoztatással. Szolgáltatások elérésében gyakori, hogy magán fuvarosokat bérelnek a helyiek, akik a járási székhelyre szállítják a lakosokat akár hivatali ügyek, akár bevásárlás szempontjából.

Helyi gazdaságfejlesztés során térsztaüzem van, ahol jelenleg közfoglalkoztatásban pár ember dolgozik.

A lakásépítés az elmúlt időszakban nem történt, a lakóház felújítás elenyésző számban. Üres ingatlan kettő található a településen. Telek esetleg a falu szélén található, de félő, hogy esetleges vásárlási szándék alkalmával ennek az ára ugrásszerűen meg fog emelkedni. A foci pályával szembe van egy rész, ami magántulajdonban van. A foci pályáig közművel ellátott a terület, ott egy utcát ki lehetne alakítani. Megközelíthetőségét tekintve egy nyomsávú aszfaltcsík vezet odáig.

Az uzsorát a jogsegély szolgálatnak köszönhetően sikerült visszaszorítani a településen.

Alsószentmártonban nem működik Biztos Kezdet Ház, azonban az egyházi fenntartású, cigány nemzetiségi Szent Márton Óvoda, már 2,5 éves koruktól fogadja a gyerekeket. Jelenleg 84 óvoda van. Alsószentmártonban jelenleg nincsen már általános iskola. A körzetes

általános iskola a szomszédos településen működő Egyházasharaszti Általános Iskola. Jelenleg 112 tanulójuk van, melyből mindenki halmozottan hátrányos helyzetű. A gyerekek helyi járással közlekednek a két település között. A másik általános iskola, ahová jellemzően járnak az alsószentmártoni iskolások az egyházi fenntartású, siklósi Szent Imre Általános Iskola és Előkészítő Szakiskola. Nekik jelenleg 119 tanulójuk van, amelyből 70 %-uk alsószentmártoni diák, közülük is mindenki halmozottan hátrányos helyzetű. Az alsósokat iskolabusz szállítja, míg a felsősök a közösségi közlekedéssel jutnak be az iskolájukba. A Nagyharsányi Református Általános Iskolába is járnak néhányan Alsószentmártonból, ahová szintén iskolabusz szállítja az iskolásokat. A Szent Márton Caritas Alapítvány által 2000 óta működik az Alsószentmártoni Tanoda. Célcsoportjuk az alsószentmártoni, 6-18 éves kor közötti, hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű – főként cigány – fiatalok. A kezdetektől fogva foglalkoznak általános iskolás alsós, felsős és a középiskolás gyermekekkel is. A tanodai szolgáltatásokat naponta a 30 fő tanodás veszi igénybe. Szintén a Szent Márton Caritas Alapítvány által működik Alsószentmártonban ingyen konyha, ahol 90 főre főznek naponta. Ebből 60 adagot helyben osztanak szét, 30-at pedig a környező településeken. A településen létező 5 civil szervezet közül a Szent Márton Caritas Alapítvány működése több, mint 20 éves múltra tekint vissza.

A településen nem különíthető el szegregált településrész az egész település szegregátnak mondható.

A rokonsági kapcsolatok a településen nagyon erősek, visszatartó erővel bírnak az elköltözni vágyó családok esetében is.

A saját erőből a szomszéd településre költözött emberek be tudtak illeszkedni.

A fogadó településen a lakóingatlanok áráról nincs információ.

A ténylegesen megvalósítható bérlakásfejlesztések megbecslése:

Krízislakások biztosítása:

a településen egy önkormányzat tulajdonában lévő ingatlan van, ami 3 szobás, 2 család számára nyújt eseti megoldást.

Bérlakásfejlesztések:

Elsődleges célcsoport a munkajövedelemmel rendelkező, rendezett életvitellel családok lehetnének, akik jelenleg túlszűfolt lakáskörülmények között élnek. Előzetesen fel kell mérni, hogy esetleges állami támogatásra jogosultak-e egy saját tulajdonú ingatlan megszerzéséhez. Amennyiben nem egy köztes időszakra bérlakásba költöztethetők lehetnének addig ameddig az állami támogatáshoz szükséges jogosultságot meg tudják szerezni, illetve előtakarékoskodni tudjanak. Bérlakásprogramba bekerülő családok mellé nagyon aktív szociális munka hozzárendelése szükséges.

Településen belül mobilizálható családok: Jelenleg 4-5 ilyen család van a településen.

Más településen kialakított bérlakásokba történő mobilitás:

Falusi CSOK támogatásból többen éltek a lehetőséggel és elköltöztek a szomszédos településre, mivel a település falusi CSOK által nem támogatott.

Bérlakás beavatkozások tervezését segítő mátrix: igények és lehetőségek szerint kialakítható megoldás típusok

	Településen belül meglévő lakás	Új lakásépítés településen	Mobilizáció (településen kívüli lakás)	Összesen
Lakottan veszi meg a program a család lakását és felújítja (a család benne marad)	8	ha sikerül a telket beszerezni akkor 5	4-5 család	11
Üres lakást vesz a program				
A létrehozott bérlakásba olyan család költözik, akinek a megszűnt a lakhatása (lebontják, kilakoltatták)	6	1	5	12
Túlzsúfolt lakásból szétköltöző család költözik be	7	2	2	11
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, de a program nem veszi meg a lakást	0	1	0	1
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, és a program megveszi a megüresedett lakást	7	0	0	7
Összesen	20	4	7	31

4.4 Opcionális kiegészítő fejezet

Amennyiben a beavatkozási terv megvalósításában fontos további szervezeti együttműködés, vagy olyan, kifejezetten a településre jellemző kockázatok társulnak hozzá, amelyeket a fenti tematikus fejezetekben nem lehetett körbejárni azt ebben a kiegészítő fejezetben lehet megtenni.